

Nr 28.

Av herrar Olsson i Kullenbergstorp och Nilsson i Hörby, om ändrad lydelse av § 16 riksdagsordningen m. m.

Principiellt torde numera knappast bestridas, att fullgjord skattebetalning, där över huvud skattskyldighet förefinnes, bör vara villkor för såväl politisk som kommunal rösträtt, såvida därigenom icke de oförvållat häftande, utan allenast de, som kunna men ej vilja fullgöra betalningsplikten, uteslutas. Härefter ligger naturligtvis icke, att den eventuella rösträttsförlusten i följd av utebliven betalning av påfordrad skatt skulle vara avsedd såsom något slags medel för skatteindrivning, ehuru påståenden härom tidigare icke varit ovanliga, utan allenast att rösträtt principiellt förutsätter uppfyllelse av *plikten* att betala, varemot beloppets erläggande eller icke erläggande i och för sig icke har någon betydelse för rösträtten. Svårigheten har blott legat däri, att man ansett ett åtskiljande av dessa båda kategorier praktiskt omöjligt och på den grund ett avisande av förslagen oundvikligt.

Särskilt har man härvid hänvisat till 1918 års utredning, som pekat på två tänkbara vägar, men förklarat båda lika oframkomliga. För båda gemensamt är dock, att prövningen av orsakerna till den uteblivna skattebetalningen förbundits med röstlängdernas uppgörande. Det finnes emellertid en tredje väg, nämligen att sagda prövning förläggas till tidpunkten för antingen skatteuppbörden eller debiteringslängdernas fastställande, alltså helt oberoende av röstlängdernas uppgörande och justering. Man har visserligen emot en dylik anordning invänt, att om befrielseansökningar på grund av ömmande omständigheter skulle inkomma i större utsträckning, det bleve praktiskt omöjligt att begagna den i och för sig naturliga och, vad kommunerna angår, redan i gällande kommunalstyrelseförordningar anvisade vägen att låta kommunalrepresentationen med kvalificerad majoritet meddela befrielse vid verkligt »ömmande» omständigheter, vilka i övrigt redan nu förutsättas kunna utan svårighet av de kommunala organen överblickas. Å andra sidan har man också velat göra gällande, att, därest antalet dylika ansökningar tvärtom skulle bliva mycket obetydligt, hela reformen skulle sakna betydelse.

Emellertid bör härvid erinras dels att antalet dylika fall, fördelade på samtliga kommuner, icke kan bliva så stort, att deras bedömande och avgörande inom kommunerna skulle möta några som helst praktiska svårigheter, måhända med undantag för en eller annan ort, där vissa svårigheter möjligen kunna tänkas, dels att det ur principiell synpunkt icke kommer så mycket an på, huruvida få eller många befrias, utan främst därpå, att själva grundsatsen »ingen röst-

rätt utan fullgjord betalning av påförd skatt» strängt fasthållas. Något avgörande hinder för att låta de kommunala representationerna pröva ej blott befrielseansökningar rörande påförda kommunalutskylder utan även sådana rörande statsskatten, torde icke kunna påstås, såvida man beträffande de senare tillika stadgar underställning av befrielsebesluten hos Kungl. Bfh., vilken ju har att oberoende härav besluta om avkortning; tvärtom synes en dylik anordning stå i god samklang med den folkliga självbeskattningsrätten.

Ej heller förtjänar den invändningen avseende, att prövningen skulle komma att ske vid en tidpunkt, som stundom inträffade långt före skattens förfallotid. Om prövningen sker vid debiteringslängdens justering i december, inträffar den första kommunala skatteuppbörden i januari—februari och det ligger i öppen dag, att prövningen bör ske icke beträffande varje betalningsbelopp för sig utan beträffande hela beloppet i samband med den första betalningsterminen. Vad stad angår, ställer sig saken annorlunda, men där behöver ej heller prövningen ske i december utan kan väl ske t. ex. i februari för städer, där fullmäktige finnas, vilka hålla sammanträden varje månad, och i övrigt, om så erfordras, vid extra sammanträde eller rådstuga. Likaså bör, vad kronoskatten angår, prövningen kunna ske å oktoberstämman, för uppbörden i november—december, eller å sammanträde med fullmäktige eller å extra rådstuga vid samma tid.

Tidigare har ifrågasatts, att innan beslut fattas om införande i riksdagsordning och kommunallagar av bestämmelser i nu antydd riktning, utredning borde verkställas angående sättet för verkställandet av den befrielseprövning, som måste i samband därmed anordnas. En dylik utredning ifrågasattes 1924 skola ske i samband med den om skatteuppbördens reformering, men avvisades av bevillningsutskottet. Och då frågan om skatteuppbördens reformering visat sig vara mera svårlöst än man då hade anledning antaga, torde icke längre skäl finnas att sammankoppla densamma med frågan om prövning av ansökningar om betalningsbefrielse på grund av ömmande omständigheter eller bristande betalningsförmåga, utan torde denna senare fråga kunna och numera också böra lösas såsom en fråga för sig. Under sådana omständigheter synas ej heller några hinder böra möta för att redan nu som vilande antaga ett förslag till ändrad lydelse av § 16 riksdagsordningen, så framt i samband därmed hos Kungl. Maj:t begäres förslag angående sättet för befrielseprövningens verkställande. Så skedde t. ex. när fråga om trust- och kartellkontrolls anordnande förelåg: grundlagsförslaget rörande tryckfrihetsförordningens ändring gjordes vilande, innan någon trustlagstiftning fanns, och antogs slutligt först i samband med godtagandet av en sådan. Till dess lärer då ock böra anstå med genomförandet av motsvarande ändringar i kommunallagarna.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte 1) såsom vilande antaga följande ändrade lydelse av R. O. § 16:

»Valrätt tillkommer — — — utövas av

a) — — — — —

b) — — — — —

c) — — — — —

d) den som icke erlagt de honom påförda utskylder till stat och kommun, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, så vitt han icke genom avkortning, nedsättning eller efterskänkande, i den ordning särskilt stadgas, för dem upphört att häfta.

Till efterrättelse — — — — inträffar);

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästa riksdag av förslag till bestämmelser, i enlighet med ovan angivna riktlinjer, rörande ansökan om nedsättning eller efterskänkande av påförda utskylder till stat och kommun, samt prövning av sådan ansökan.

Stockholm den 16 januari 1928.

Olof Olsson,
Kullenbergstorp.

Janne Nilsson,
Hörby.
